

Szerkesztőségi iroda:
Nagy-Becskek,
Zápolya-utca 1-6 szám,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Fleits Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felhívások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1899.

XXVIII. évfolyam. 276 szám.

Előfizetési árak:
Égész évre ———— 12 Ft.
Félévre ———— 6 :
Negyedévre ———— 3 :
Egy hóra ———— 1 :
— Egyes szám ára 4 kr. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetés
irodáiban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap este 6 óráig.

Péntek, december 1.

Agrárpolitika.

Nagybecskerek, december 1.

(Dsk.) Sok szó esett s még több fog esni az agrármozgalomról a hazai sajtóban, mivel kétségtelen, hogy országunk csak oly mértékben fog még a későbbi időkben is iparállammá fejlődni, a mily mértékben ezt a józan iparpolitika keretei megszabják, mivel a mezőgazdasági nyers-termények földolgozása nem annyira, mint azok kivitele fontos közgazdasági szempontból Nagy igazság, hogy ipar nélkül a mezőgazdaság sem fejlődhetik tökéletesen s nélküle a gazdasági élet nagyon egyoldalú, mondhatni tökéletlen s kétségtelen, hogy a politikai szempontból is nagy hordereje van az iparnak, mivel erős középösztályt teremt meg s a haladás szellemét oltja a társadalomba. De az is százados tény, hogy a földmivelés és általában a mezőgazdaság a magyar fajnak beleoltott, vérebe átment sajátossága, amit különös mértékben elősegítnek természet-től megáldott talajviszonyaink s kivitel szempontjából világpolitikus helyzetünk is.

Miután az iparral való kölcsönhatásban is legcélravezetőbbnek bizonyult eddig is az agrárpolitika, mely főleg a mezőgazdák érdekeinek szolgáló intézkedéseket célozza, kapcsolatosan a mezőgazdák s a földbirtok védelmével válságos időkben, nem lehet eléggé méltányolni azt a nagyszabású s nagyarányú mozgalmat, melyet az országos gazdasági egyesület és vezetése alatt az ország különböző részeiben azok a férfiak indítottak, a kiket eddig csak a nagy töke képviselőinek tekintettünk, de akik főleg az utóbbi időben számtalan bizonyosságát adták annak, hogy mezőgazdasági érdekeink védelmében teljes önzetlenséggel s kiváló szakértelemmel vették kezükbe az irányítást.

Természetes, hogy az a kormány, mely az állami közérdeket minden irányban teljes egyöntetűséggel a különböző velletások között szolgálja igyekszik, a

leghatalmasabb jóindulattal viseltetik e mozgalmak iránt s a kereskedelmi miniszter kiegészíteni igyekszik azt az alapot, melyen a földmivelési dolgozni akar és viszont.

Igy jött létre az aradi u. n. agrár gyűlés. Nem volt az a szóznak rossz, hanem csak is a jobb értelmében az. Mert miről tanácskoztak s micsoda eszméket propogáltak?

Először a tőzsei fedezetlen határidőtűzlet eltörléséről, aztán a gazdák birtokosítási szövetkezetéről. Mind olyan dolgokról, melyek az állítóké elleni védelmét tárgyalták a mezőgazdaságnak. Az elméletnek, a gyakorlatnak; olyan szövetkezés, a mely a külföldön már mindenütt dus gyümölcsöket hozott, de amelyet mi nálunk csak most kezdenek érdeméhez képest méltányolni. A magyar gazda helyzete valóban olyan súlyos, hogy nem elég a szorgalom, a kitartás, a takarékoság a megmentésre, hanem a tudomány szövetkezőnek kell megvilágítani azokat a mélyen fekvő okokat, a melyek gazdaközönségünk hanyatlását okozták. Ilyen határozat volt az aradi kongresszuson az is, hogy a fedezetlen határidőtűzlet olyan tűzlet, melyben az eladó olyan tárgyat ad el határidőre, mely birtokában nincsen, vagy olyan tűzlet, melyet a felek árkülönbözeti kiegyenlítéssel bonyolítanak le, mezőgazdasági és malomterményekben el van tiltva; aki a tilalom ellen vét, hivatalból tildőzendő és pénzbüntetésre, valamint szabadságvesztésre ítélandó.

Az is olyan volt, a mely abból indul ki, hogy a nyereszkesedésre alapított biztosító-társaságok mind kevésbbé törődnek a gazdák érdekeivel s hogy a biztosító-társaságok legközelebb kartell kötnék majd a tüzbiztosításra vonatkozólag és még jobban megnehezítik a magyar gazda helyzetét. Ez ellen sok szövetkezeti alapon lehet védekezni, mert az ilyen biztosító-társaságot — mint külföldi példák

igazolják — nem lehet belevonni a kartellbe.

Nálunk a biztosító-társaságok részvényesek. Ez a magyar gazda élbetlenségére vall, mert szükség van a szövetkezeti biztosító-intézetre, mint regulatorra.

Ezek az alapokon, a kormány hatóság s már bebizonyult támogatásával lehet igazi agrárpolitikát csinálni.

HIREK.

Tájékoztató.

December 2. A polgári dalárda alapító ünnepélye.

December 11. Közig. biz.

December 12. Lauka-jubileum.

Szónyeggyár állandó kiállítása Hunyady-utca 6.

A gőzfürdő mindennap reggeli 6 órától délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére kedden és pénteken d. u. 5 1/2 óráig; ugyanazon napokon 4-től 8-ig este urak részére is. A kád-fürdő egész nap este 7 1/2 óráig nyitva marad.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szegfű Lajos okleveles tanítót a felső-muzslyai állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

— **Lauka-jubileum.** Miután a koszorus költő 60 éves irói jubileumát előkészítő bizottság befejezte munkálatait, a nagy bizottság holnap, szombaton d. u. 4 órakor a főispáni kisteremben fog Rónay Jenő főispán elnöklésével értekezletet tartani, melyen koszorus irónk jubileumának közelebbi részleteit határozzák meg. A jubileum napjaul, mint már említettük, december 12-ét tüzték ki.

— **Kézfogó.** Dr. Kis Arnold veszprémi főrabbi, Nagybecskerek város poéta-fia, a héten tartotta eljegyzését Licher Ella kisasszonnyal, Licher József, veszprémi fakereskedő testi és lelki tulajdonságokban gazdag leányával.

— **Egy jegyző halála.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, Krick Béla, Sándoregyháza község jegyzője tegnap a nagybecskereki központi József-kórházban meghalt. A javakorabeli férfi (még csak 39 éves volt) egy nehéz, súlyos idegbajnak lett áldozata. Körülbelül három hónap előtt hozták Nagybecskerekre a kórházba, a hol tegnap ragadta el magával a paralysis progressiva.

A „TORONTÁL” tárcája.

Őszi dalok.

I.

Zörög a levélke ha lehull a fáról
S rege megy világgá gyótró fájdalomról.
Szél terül az erdőn, zörögnek az ágak
S egy nap alatt vége a nyári világnak.

Büszke még az erdő, de csak kopasz fával,
Temetésre hi már benne a madárdal
S a napnak az égen mintha lángra veszne,
Mintha elsorvadna régi szerelembe!

Odébb erdő mélyén sir a patak habja,
Mintha fölajdulna mindég hangosabbra.
Bucsuzik a nyártól, édes szerelmétől
És a hideg ősznek karjaiba szédül.

Igy vész el az erdő sok virága, zöldje,
Lehull koronája, szürke, őszi ködbe
S a mint így a levél leszakad az ágról
Sok szív szabadul meg örök fájdalomtól.

Bucsuzó levélként úgy hal el az élet,
És nyomában aztán csak a halál ébred.
Hulló virág után azért van a bánat,
Mert arra a földön tavasz már nem támad.

II.

Bucsuzik a lomb a fától,
Mint a legény a leánytól.
Olyan legény, akit messze
Elhajt sorsa, tengerekre
S ki se tudja,
Merre viszi majd az útja.

Napok óta megfigyelem,
Milyen fájó a szerelem.
Csupa sirás, csupa bánat

S Isten tudja mikor támad.
... Hogy sir a fa,
Ha a lomb mind hull alatta.

Ölelkeznek, temetkeznek
A haldokló falevelek.
Hulló levél hasonmása
Legény, leány bucsuzása.
S köny, ami hull,
Nyomában csak bánat virul.

Czarina Szilárd.

Egy leány intései az anyjához.

— Válasz. —

Nagyságos Márkiné!
Kedves mamám!

Lám, lám, maga még ilyen dolgokkal is foglalkozik! Nyilton, a vonal alatt osztogatja becses tanácsait a lányának. Köszönöm szépen De hogy méltó kis lánya vagyok, fogadja el viszonzásul az én tanácsomat is!

Szépség!

Hát ezzel lehet az emberek tetszését kivívni! — Ezzel lehet hódítani! Igaza van, kicsi mamám. Egy pillanatra lehet is. Ez olyan mint a szalmaláng — egy pillanatnyi a benyomása, de nem állandó, nem.

A maga tanácsai, utmutatása révén, tudom én azt jól.

Hallgasson meg, kérem.

Megyünk az utcán s a szépségem öntudata leri minden mozdulatomból. Hisz maga mondta otthon:

Szép vagy! — Mehetünk!

Az utca sarkán nagy csomó aranyifju áll.
Abban a biztos tudatban, hogy szép vagyok,

rájuk nézek. Majd felfalnak a szemükkel! Szépségem lebilincseli őket, látom az arcukról! Maga meg boldog ott mellettem!

De meddig?

Két lépéssel utánunk jön a város leg-elegánsabb asszonya. Neki van a legszebb alsószoknyája.

Többé nem is tudják, hogy létezem! Ot nézik most, őt. Én pedig örjögök. Mosolygó arcom leplezi szívem keserves zokogását.

„Mind elfelejtett, mind!”

Ez a maga nevelésének az eredménye.

Az emberek tetszését kivívni!

Legyünk tettetők, hazugok, komolyak, némák...

Ne kacagjunk.

Fojtsuk el érzelmeinket. Szívünk vágyait. Bábót csinál belőlünk az anyánk. Olyan bábót, a mely tucatszám jár-ke az utcán, akinek otthon a tükörben kell utolszor mosolyogni. Az anyja adja a kezébe a szoknyáját, hogy telfoghatja, de meddig?

Maga hiába beszél nekem! Elhiheti.

Hiába állít szabályokat élelem!

Először is a szépségnek mint állítja — roppant nagy előnyei vannak! Köszönöm. Ez igaz lehet. De miért látja be önmaga is, hogy alaposan vizsgálva a dolgot, csak igen kevés különbség van szép nő és olyan között, aki már nem az?

Micsoda okoskodás ez?

En azt hiszem, a szépség igen tág fogalom. Mindenki nek megadta a Teremtő a jobb kezével azt, amit a ballal evett! „Nem ismerem nőt — mondta az én kedves házibarátom, az orvosunk — aki ne lenne szép, mikor fiatal, tude!”

A hivatalos melléklet nélkül.

— **Endre napja.** Zsombolyai tudósítónk jelenti: Impozáns és spontán módon nyilvánult meg tegnap Zsombolya lakossága körében a szeretet és ragaszkodás, földesura, gróf Csekonic Endre v. b. t. t. iránt névnapja alkalmából. A község, valamint a környék népe összesereglett, hogy tüntetőleg fejezze ki ragaszkodását az ünnepelt iránt. A gróf egész családja környezetében fogadta a gratulánsokat. A déli vonattal Zsombolyára érkeztek Rónay Jenő főispán és dr. Dellimanics Lajos alispán, hogy szerencsekívánataikat kifejezzék. Magától értődik, hogy nagy ebéd fejezte be a szép családi ünnepélyt, melyen részt vón az egész család és a vendégek nagy serege. Részünkről is a legmelegebb üdvözlőnként fejezzük ki a nemes grófnak, kívánván az egyház aranytollú írójával: Ad multos annos!

— **Dr. Kis Arnold installációja.** Mint szabadkai levelezőnk írja, az ottani izraelita hitközség f. hó december 17-én rendezte nagy ünnepségek közepett új magyar hitszónokának installációját. Ugyanitt említjük meg, hogy a veszprémi izr. hitközség, tudomást vévén arról, hogy főrabiját, Kis Arnold drt a szabadkai hitközség lelképásztorává megválasztotta, minden lehető módon arra törekszik, hogy őt állásában marasztalja. A héten a képviselőtestület közgyűlést tartott, hogy megbeszélje ama módozatokat, amelynek megtételétől e célra eredményeket várhat. Határozatba ment, hogy a közgyűlés alakuljon át egy monstre deputációvá, amely a hitközség érzelmeit tolmácsolandó, a főrabbit fölkeresse. Rosenthal Ferdinánd hitk. elnök vezetése alatt erre a küldöttség Kis Arnold drt fölkereste és az elnök mélyen megindító szavakkal esetele elötte ama érzelmeiket, amelyek irányában az egész hitközség keblét eltöltik. Ráutalt arra, hogy három évi működése alatt Kis Arnold dr. a hitközség szívéhez költ és szónoklataitól, nemes egyéniségétől megvalni mennyire fáj mindenkinek. Kérte egyben, hogy maradjon meg állásában. Kis Arnold dr. mélyen megindulva köszönte meg a szép óvációt, biztosította a hitközséget nagyrabecsléséről, nemkülönben arról, hogy a szeretet eme nyilvánulása feledhetlenné válik elötte örökké. Ertesülésünk szerint dr. Kis a szabadkai állást foglalja el.

— **Halálozás.** Nagy kikindáról jelentik, hogy ott nagy részvétet keit Rusz, született Zárity Erzsébet urnő halála, ki 57 éves korában szenderült jobb létre. A megboldogultban Rusz Mitó banktulajdonos édes anyját gyászolja.

— **Tüz Szőregen.** Szőregen tegnap éjjel, mint nekünk jelentik, a község felső határában elhelyezett szalmakazlak kigyultak és csakhamar porig égtek. Az elégett kazlak Holländer József szegedi lakos tulajdonát képezték.

Igaz volt. A báj, a szépség. Az ifjuság, a báj.

Tovább.
Legyen a modorunkban már, hogy ismer önmagunkat! Biztos legyen a fellépésünk!
Ez nagy, nagy feladat. Legnehezebb, elérhetlenebb tulajdonsága minden élő lénynek.
Nem fiatal lánynak való ez, kicsi anyám!
Még valamit.
Az emberi szívet alaposan kell tanulmányoznunk, így azután lehet tetszeni!
Ez pedig egy csunya, csunya tüzet! Vásárt csinálni az érzelmeinkkel. — Ugy alkalmazkodni minden helyzetben, ahogyan ez másoknak tetszik!
Még férfiban is gyűlölöm a „strébert“! hát még ha mint fiatal leány jönne elém?
Honnét vette kicsi anyám ezeket a filozofémákat?

Nem hiszem, hogy a szívéből merítette?
Pedig az anyai szív érti csak igazán, mi a leányélet célja, vágya, valódi, szent hivatása!
Arra adjon gyógyirt, tanácsot.
Meglássa, milyen sok követőre akad!
Ebben a századvégi légkörben milyen jól esne, egy igazi anyai szív megnyilatkozása!
Megnyilatkozás, mely a teljes valót tárna fel előttünk, hogy ezt követhessük.
Azt tolmácsolná, hány álmatlan éjszakát, hány gyöttrő pillanatot kell átszenvedni, azért, hogy leányát boldognak tudja!
De nem ilyen tanácsokkal.
Ezzel elérhetlen a szív nyugalma.
Kivált nálam, elérhetlen.
Ismerem önmagam. A zsarnoksága, mely lelkeket uralma alá igyekszik vonni, sikertelen.

En becsülöm magamat annyira, hogy önállóan, a hogyan a természet megteremtett, olyan mesterkéletlenül, gondolkozom és tegeyek. En a tetszelgést, a képmutatást gyűlölöm. Ezeket

— **Lauka Gusztáv és Tóth Béla.** Tóth Béla „Magyar Anekdotalinc“-ében van egy kis történet Lauka Gusztávról is. Tóth Béla előadása szerint ugyanis Lauka egy időben együtt lakott Pálffy Alberttel a hét bagolyhoz címzett bástya-utcai magas földszintes házban s onnan házbérfizetési mulasztásokból eredő okokból éjnek idején az ablakon át költöztek ki. Lauka most a következő levelet intézte Tóth Bélához:

Kedves Bélám!

Jól esett nekem, hogy szíved, melyet még feledhetetlen jó atyád idejében emberszeretőnek ismertem, férfi korodban sem változott meg. Igazad volt, mikor Pálffy Albertnek, most már halottnak vállairól leemelted a vétek könyelműség terhét és azt nem a legszeretettelébb jelzőkkel nyolevan éves vállaimra helyezted. Nehogy azonban állításod a lelkiismeretes Albertet az örök élők hazájában bántsa, a régebbi íróársaim által is ismert igazságosság szempontjából meg kell említenem, hogy a holdvilágos éjjeli idyll nem az én hét bagolyán birt bástya-utca néző és ugyanott megtörténtnek irt utcában hajtatott végre, hanem a József-utcaiban, a hol Albertünk özvegy Schultznénál szállást. En vele együtt soha sem láttam! Nem én őt, hanem ő kért fel engem a segédkezésre, a mit én nagyon szívesen teljesíttem. A többire nézve csak annyit jegyzek meg, hogy azok már engem azért sem bántottak, mert ismerve időszakunkat, tudom, hogy az nemcsak neked, hanem néhány jó barátomnak is, hosszabb vagy rövidebb ideig tartó örömet okozott.

Nagy Becskerek, 1899. november 28. án.

Lauka Gusztáv.

— **Milyen lesz az időjárás decemberben?** A szegedi híres asztrológus, Meteor nyomán közöljük a folyó év december havára előirányzott időjárást. Egy gyűrűs napfogyatkozással kezdődik e hónap, bár ez nálunk nem látható, légkörünkben azonban oly változásokat idézhet elő, hogy a régóta várt csapadékosabb, esősebb időjárás bekövetkezhetik. Sőt hidegebb időre is számíthatunk, bár az idej telünknel sincs még reményünk állandóbb hosszantartó hidegre, hanem csak időközönként. Mert ez éva a napfoltok minimumainak, átlag véve, az utolsó éve, amely minimumok és azoknak másik véglete, a maximumok mindig abnormális éveket hoznak. Jelenleg az enyhe telek járnak, így még az idén is ilyen telre van kilátásunk. A változási csomópontok 3, 7, 9, 17, 22. és 25-ikére esnek, meglehetősen egyenletes időközökkel. Amely időre eshetik a hidegebb időjárás is, amit a jégkedvelők és jégzsúkségelők igyekezzenek alaposan kihasználni, nehogy a későbbi hónapokban megbánják, ha akkor késedelmeskedtek.

mind nyomorult külsőségeknek tartom. En ebből nem engedek, nem, még az anyámnak sem.

Mi szép a fiatal leányban? — Mi?

A tudatlansága. A mesterkéletlensége. Ami a szívén, az a száján. Ez a természet remeke. Olyan mint a rózsabimbó, öntudatlanul mutatja bajait, fejlődő, illatot terjesztő nyílását. Tiszta, édes, üde lelke rejtelmes vágyakat takar! A legtitkosabb rejtékben, a szíve legcsucsában van az ideál, mely megvalósulásáért teszi össze még álmában is a két kezét!

Es jaj annak, aki ezt a himpot lefújja onnét a tanácsaival! — Jaj annak az anyának!

Mikor az utcán keresi a boldogságot! Az emberek tetszésétől teszi függővé az életét! . . .

Az emberek! . . . Az emberek! . . .

Hisz mind önzők vagyunk, ki törődik a másikkal? Az udvariasság leplezi a képmutatást, a gyengét eltiporja az erős. A szépet, a szebb!

Hát ezért kell nekik tetszeni? Ezért, bármi áron. Azért hallgassunk, míg mások társalognak, hogy megítéljük szavaikat, tetteiket? — kérem hisz ezt ki kívánhatja egy fiatal leánytól? — Egy anya?

A természetesség az, ami hódít! És nem a szépség!

De ne az embereknek tessünk kicsi anyám!

— Ne! hanem: egy embernek.

Ez legyen a törekvésünk. Eletcélnünk.

Megsugom magácskának:

Az íróasztalom fiókjában van egy arckép.

Egy valaki. Azt csókolom meg minden este, minden reggel. Az az én mindenem.

Egy kis boldog fészek — és ő.

Erre adjon tanácsot.

Hogyan lehet ezt elérni?

Mert a többi mind, mind csak szemfényvesztés, amiért nem is érdemes beszélni.

Czicza.

— **Vasuti hír.** A szeged—karlovai h. é. vasuton, Szeged és Kanizsa—Józseffalva állomások között jelenleg minden szerdán és szombaton közlekedő és Szegedről éjjel 3 óra 40 p.-kor induló, illetve oda reggel 6 óra 05 perckor érkező 4404. és 4403. sz. vásári vonatok folyó évi december hó 10-től kezdve, bezárólag jövő évi március hó 31-ig terjedő időtartamra, forgalmon kívül helyeztetnek. Az említett vonatok ennek folytán a f. évben utóljára december hó 9-én és a jövő évben újból április hó 1-től kezdve fognak közlekedni.

— **A parasztdoktorok.** Faluhelyen még mindig járja a tudatlan nép között az a hiedelem, hogy egy feleser többet ér tiz doktornál. De nem is kell éppen falura menni, mert városban is akadnak hasonló esetekre. Így Nagybecskerekben hamarosan a második asszony halt meg gyermekágyi lázban, ami onnan származik, hogy a szülésnél nem veszi meg a jobbmódu paraszt sem igénybe a szülésznőt, hanem megelőgszik a hozzátartozóinak „kezelésével.“ Ez a kezelés épp azért gondosabb ellenőrzést igényelne s ha parasztnő gyermekágyi lázban meghal, nyugodt lelkiismerettel lehet tartóztatni a szomszédasszonyt. Egy másik ilyen falusi okoskodás az érvágás. Hiába tiltotta el a belügyminiszter több ízben is, a népség körében még mindig javában divatozik s rendszeren el is viszi áldozatait. A legújabb esetet Lovrinból jelentik lapunknak a következőkben: Weisz Ferencé, egy jómódu gazda fiatal felesége, aki már kilencedik hónapja, hogy áldott állapotban volt, a napokban hirtelen megbetegedett. A férj a helyett, hogy elhívatta volna a körorvost, elment Lung Ferenc és Veyer Péter borbélyokért, akik aztán alapos tanácskozás után megegyeztek abban, hogy az asszonyon eret kell vágni. A műtétet végre is hajtották, de a várt eredmény csak nem következett be. A hatás éppen az ellenkező volt: az asszony holt gyermeket hozott a világra és rövid, de annál kínosabb szenvedés után maga is meghalt. A billédi járásbíró az ügyben azonnal erélyes vizsgálatot indított s a szakértő orvosok megállapították, hogy a borbélyok rozsdás beretvával operálták meg Weiszné, aki így áldozata lett a falusi tudatlanságnak. Hogy azonban a két tudakos Fingarót tartóztatták e, arról nem szól a tudósítás.

— **A házalás korlátozása.** Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter az összes kereskedelmi és iparkamaráknak megküldötte az ipartörvény 50. §. módosítása tárgyában készült törvényjavaslatot véleményezés céljából. A módosítás lényege abból áll, hogy iparosok és kereskedők és ezek megbízottjai telephelyükön kívül csak oly iparost vagy kereskedőt kereshetnek fel, kik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak. Kivételesen azonban a jövőben megengedheti a kereskedelemügyi miniszter egyes iparcikkekre a fogyasztónál való megrendelés-gyűjtést is.

— **Élelmes cigány-csemete.** Nagy veszélyben volt egy lónak és csikójának a bőre a napokban, amelyek hogy nem jutottak az ebek harmincadjárja, az csak a rendőrség közbelépésének köszönhető. A dolog úgy esett meg, hogy Radu Szepi, alig 12 éves cigánygyerek, atyja megbízásából, aki különben jeles „szakfőru“ és mellékesen az elhullott állatok lenyuzásával foglalkozik, elhajtotta a Jungen János tulajdonát képező egy lovat és egy csikót egyik Ecskai-utikorsma istállójából és atyja telepére terelte őket, hogy ott lebunkóztatva, bőreikből pénzt csináljon. A gazda feljelentésére a rendőrség kinyomozta az eltűnt lovak hollétét és még idejekorán visszaadhatta tulajdonosának. Most kíváncsiak vagyunk a cigánygyerekek és hozzá méltó atyjának védekezési képességeikre, mely hogy nem lesz minden humor nélkül való, szinte bizonyos.

x **A Horgony-Pain-Expeller** igazi, népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csipfájdalom, fejfájásnál, köszvénynél, csuznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatásuaknak bizonyultak, sőt járványkóránál, minő: a kolera, hányóhasfolyás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszerré jó eredményekkel használtott bedörzsöléseket az influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt üvegenkénti árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint „Richter-féle Horgony-Pain-Expeller“ vagy „Richter-féle Horgony-Liniment“ kérendő és a „Horgony“ védjegyre kérünk figyelni.

Irodalom és művészet.

== Művészet a vidéken. A képzőművészetnek a vidéken való terjesztéséről figyelemreméltó szavakat mondott Wlassics miniszter a napokban egy vidéki küldöttségnek. — Az én kulturpolitikám egyik főelve — mondta a miniszter lendületes beszédében — a kulturális decentralizáció. Volt idő, midőn talán minden erőt a fővárosnak kellett szentelni, mindön erőt ide kellett összpontosítani, de hála Istennek, ma már ott vagyunk, hogy egyenesen kötelesség a vidéki városokat a lehető legnagyobb mérvben emelni kulturális szempontból is. Ezzel semmi újat nem mondok, mert hiszen az egész történelem bizonyítja, hogy minden civilizáció a városokból indult ki. Rómát, Athént, a mai kort tekintve, bátran mondhatjuk, hogy egy ország civilizációja attól függ, milyen a városi elem, annak értelmi és érzelmi színvonala, mi iránt érdeklődik, melyek azok az ideálok, melyeket követ. Epen azért én a vidéki városok fejlesztését tartom elsőrangú kulturális feladatnak, mert csak életerős, rétegekben elterjedt kultúra mellett tudunk megfelelni azon nagy feladatoknak, melyek reánk várnak. Legyenek róla meggyőződve, hogy én tovább is a tölem telhető minden eszközzel támogatom igyekezetüket és csak azt kívánom, ne legyen az olyan szalmatűz, amilyen Magyarországon gyakran előfordul, hanem állandó kitartás jel lemezzé a szépen megkezdett munkát. Szébbet, jobbat és okosabbat nem tehetünk együtt, mintha az esztétikai izlést fejlesztő mozgalomnak megadjuk a kellő lendületű menetet, melyet aztán többé visszatartóztatni nem lehet.

== Az ó-becsei Ébredés. Az Ébredés nem más, mint egy iparos szakközletény Ó-Becsen. Az Ébredés ezenkívül még társadalmi, közművelődési, szépirodalmi és közgazdasági hetilap is, mint előfizetési felhívása mondja. Előfizetési ára . . .

De citáljuk szószerint a felhívás szövegét: Alulírott, mint a megindítandó új lap felelős szerkesztője előfizetést hirdetek a következőképpen:

1. Részemről feláldozom életemet, egy szülőföldem érdekeit képviselő és védő s idővel az ipar terén országos lendület megindítását célzó lap létesítésére.

2. A társadalmi élet ujjíteremtőinek 200 korona lefizetése fejében örökös diszpéndányt nyujtok.

3. Lelkes honfiaknak 100 koronáért örökös tiszteletpéndányt ajánlok.

4. Aldozatra kész alapvetőknek 50 koronáért tíz évre teljesen díjtalanul küldök meg minden számot.

5. Uraknak és földbirtokosoknak 4 forint

6. Jobb módu iparosoknak és kiscgazdák-nak 3 forint.

7. Szegényebb sorsu iparosoknak és földművelőknek 2 forint 40 kr.

8. Napaszámosoknak és szegényeknek 1 forint 60 krajcár.

9. Koldusoknak pedig ingyen előfizetés mellett osztom ki a lapot, ha annyian jelentkeznek, hogy e feltételeknek megfelelni képes lehetek.

Igy lehet az ember száz forintért a társadalmi élet ujjíteremtője és ötven forintért lelkes honfi. De ez még nem minden. Kedvezmény címmel a következő kis felszólítást látjuk a lap alján:

Urak és földbirtokosok — valamint a vidéki előfizetők is — negyedévi 1 forint előleges részletfizetés mellett is előfizetők lehetnek. Ezeknek azonban más kedvezmény nem adatik; mutassák meg, hogy csakugyan urak és csakugyan tehetős földbirtokosok!

Tehát rajta, tisztelt közönség, mutassuk meg!

== Színészet Zsombolyán. Levelezünk írja: Immár egy hete, hogy Gáspar Jenő színtársulata dicséretreméltó buzgalommal igyekszik a zsombolyai közönség estéit egy-egy sikerült előadással kellemessé tenni. Mindenesetre jó jel, hogy magyar színtársulat egy tulnyomólag nemet-ajku községben működik, dacára annak, hogy az intelligencia — tisztelet a kivételnek — a hazafias ügyet oszttentatív távolmaradással „támogatja.” Talán éppen ő volna hivatva a magyarságot istápolni — még a vidéki nemzeti színészet pártolásával is! Több mint valószínű, hogy a kir. opera a zsombolyai „hangadó” körök kedvéért nem fog lerándulni s így semmi esetre sincsen

indokolva az: „Ah, ki fog ilyesmibe menni?” Annál meghatóbb egy zsombolyai egyszerű sváb ember mondása, aki naponta eljár a színházba: „Unser Herrgott hat uns heuer genug gegeben, sollen die armen Teufel auch davon was haben?” Megjegyzendő, hogy a derék német három szót sem tud magyarul, hanem azért bérlő. Az eddig adott darabok, mint: „Mozgófényképek”, „A Gyurkovics lányok”, „A dolovai nábob leánya”, „Baba” stb. elég jól sikerültek és derék igyekezetéről tettek tanúságot, úgy hogy sürűbb látogatást is érdemeltek volna. Remélhető, hogy most, miután a társulat képességét bemutatta, a fentemlített állapot is meg fog változni.

TAVIRATOK.

A delegációkból.

Budapest, dec. 1. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsből jelentik: A magyar delegáció délelőtt 11 órakor ülésezett, a felség személye körüli miniszterium épületében. Innét pontban 12 kor a Burg márványtermébe vonult, ahol szokásos szer-tartások mellett tisztelgett a királlyal.

A delegáció elnöke Szapáry Gyula gróf beszédet intézett a királyhoz, melyre a felség meghatottan válaszolt.

Megemlékezett a királyné elhunytá alkalmával tapasztalt részvétéről, majd ki emelte, hogy a monarchiának viszonyai a külhatalmakhoz kivétel nélkül megtartották barátságos jellegüket, úgy hogy a békés európai helyzet zavartalan főtartását jövőre is jogosult bizalommal várhatjuk. Ennek legszilárdabb biztosítéka szövetségeseinkkel ápolott szoros bizalomteljes viszony háborítatlan tartatása. A béke kezességéül szolgálhat a hágai értekezlet, mely az orosz császár kezdeményezéséből eredve, a béke iránt világszerte táplált óhajttal újabb hathatós reményekkel biztatja.

Megelégedéssel emelte ki a király, hogy teljesen őszinte és barátságos a viszony, melyet a Balkán-félszigeten fölmérülő kérdésekkel szemben követendő egyetértő eljárás tekintetében az orosz birodalommal ápolunk. A délafrikai bonyodal-mak irányában szoros semlegességre vagyunk elhatározva, csak azt óhajtuk, hogy az összeütőközés mihamarább befejezését találja; a méltányosságnak megfelelően az alkotmányos tárgyalás végett a delegációk elé utalt előterjesztésekben hadsereg és haditengerészet havi díjsai és közös tisztviselők és szolgák javadalmainak szabályozására igényelt szükséglet is befoglaltatik. A hadikormányzat igényei a legsürgősebb és legszükségesebb intézkedésekre szoritkoznak. Bosznia és Hercegovina viszonyai rendes irányban fejlődnek és ezen országok közigazgatási költségei 1900-ban is saját bevételeikben lelik fedezetüket. A király végül a delegátusok kipróbált belátására és hazafias buzgalmára számítva s ivélyesen üdvözölte a delegációt. (Eljenzés.)

Az osztrák delegációt egy órakor fogadta a felség. Vetter gróf elnök beszédére ugyanazt válaszolta a király.

A csehek és németek paktuma.

Budapest, dec. 1. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsből telegrafálják: Ma az egyes pártok vezető férfiai úgy cseh, mint német részről tárgyalásokra ültek össze, a melyen a béke kérdése sikeresen oldott meg.

Az öngyilkos földbirtokos.

Budapest, december 1. (A „Torontál” eredeti táv.) Szabadkáról jelentik: Vuics Boskó öngyilkossága az egész városban nagy meglepetést keltett. Mindenütt találgatták mi lehet az oka, hogy az a dúsgazdag ember öngyilkos lett. Barátainak irt leveleiben elmondja öngyilkosságának okát, hogy anyagi gondok bántották. Vagyonának értéke mintegy 90.000 frtot tett ki s erre 72.000 forintot kebeleztek be a legutóbbi napokban. Ez volt tehát az öngyilkosság oka.

Elhunyt tábornok.

Budapest, december 1. (A „Torontál” ered. táv.) Pétervárról jelentik: A moszkvai császári palota igazgatója, Szto-lipin tábornok hirtelen meghalt. Halálát illetőleg a legkülönbözőbb hírek keringenek; állítólag nihilista merényletnek esett áldozatul.

Háboru Délafrikában.

Budapest, dec. 1. (A „Torontál” eredeti táv.) Methuen angol tábornok modderriveri győzelme a búrok fölött valóságos pirrhusi győzelem volt; amennyiben ebben az egyetlen tüközetben ezernyolcszáz angol katona esett el. A búrok vesztesége ismeretlen.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1899. december 1.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	100 kilogr. ára		kilós	100 kilogr. ára		
		frttól	frtíg		frttól	frtíg	
Bánsági	ó	76	7.70	7.75	80	8.15	8.25
Tiszavidéki	„	76	7.70	7.80	80	8.20	8.30
Pestvidéki	„	76	7.65	7.75	80	8.15	8.25
Bácskai	„	76	7.85	8.—	—	—	—

			kilós		
Roze	uj	elsőrendű	70-72	6.20	6.30
„	„	másodrendű	—	6.05	6.15
Árpa	„	takarmány	60-62	5.60	5.90
„	„	égetni való	62-64	5.55	5.65
„	„	sőrfőzésre való	64-66	6.25	6.50
Zab	„	—	39-41	5.35	5.45
Tengeri	ó	bánsági	—	5.—	5.30
„	„	másnemű	—	5.30	5.40

Határidő-üzlet.

Budapest, dec 1. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Buzában a kínálat és vételkedv mérsékelt, az árak változatlank. Kötetett:

Buza 1900. áprilisra	7.92—7.93
Buza 1900. szept-re	8.12—8.13
Rozs áprilisra	6.42—6.43
Zab áprilisra	5.06—5.07
Tengeri 1900 májusra	4.92—4.93

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becskerekre, illetve Nagy-Becskerekről.

Érvényes 1899. november hó 1-től.

Érkezik:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarra:

Zsombolyáról: délelőtt 8 óra 49 p.; éjjel 9 óra 46 p.

Pancsováról: este 6 óra 09 p.
 (Antalfalva, Számos, Szécsányon át) d. e. 11 óra 45 p.

Antalfalváról: reggel 7 óra 21 p.

Temesvárról: délelőtt 11 óra 45 p.; este 6 óra 37 p.; éjjel 9 óra 46 p.

Verseczről: délelőtt 8 óra 49 p.; éjjel 9 óra 46 p.

Alibunárról: éjjel 9 óra 49 p.

Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonalon) délelőtt 11 óra 20 p.; este 6 óra 45 p.

Csösztelekről: (keskenyvágányu vonal) reggel 6 óra 24 p. (csak minden kedden, pénteken és vasárnap).

b) a nagybecskereki (nknbvt) pályaudvarra:

Budapest—Nagy-Kikindáról: reggel 7 óra 52 p.; délután 4 óra 45 p.; éjjel 10 óra 22 p.

Indul:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:

Zsombolyára: éjjel 3 órakor; délután 5 óra 30 p.

Pancsovára: reggel 8 óra 07 p.
 (Szécsány, Számos és Antalfalván át) éjjel 3 órakor.

Antalfalvára: este 6 óra 40 p.

Temesvárra: éjjel 3 órakor; délelőtt 9 óra 31 p.; délután 5 óra 30 p.

Verseczre: reggel 5 óra 59 p.; délután 5 óra 30 p.

Alibunárra: reggel 5 óra 59 p.

Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 10 óra 36 p.; este 6 óra 03 p.

b) a nagybecskereki (nknbvt) pályaudvarról:

Nagy-Kikinda—Budapestre: reggel 5 óra 45 p.; délelőtt 11 óra 49 p.; este 7 óra 05 p.

Nyilttér.

A t. borfogyasztó közönséghez!

Van szerencsém b. tudomásukra hozni, hogy a cs. és kir. esztrák udvari pincék (Hofburg. Wien) főelárusítási jogát én nyertem el s a borok eladását megkezdtem.

Kiváló tisztelettel

1034-3.2

Haidegger Ödön.

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

VASUT-ÜGYEK.

30747/I. szám.

Magyar királyi államvasutak.
Üzletvezetőség Aradon.

Pályázati hirdetmény.
(Kavics és terméskő biztosítása iránt.)

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége az alábbi táblázatban foglalt és 1900. és esetleg 1901. és 1902. években szükséges kavics és terméskő mennyiségek szállítását szándékozik biztosítani, mely mennyiségeknek fele részben minden év március hó elején, fele részben pedig április hó közepén elszállításra készen kell állania.

A biztosítási szándékolt anyag		
megnevezése	egység	mennyisége köbméterben
Darabolt kavics	m ³	14-000
Terméskő nagyobb darabokban	"	6-000
Terméskő kisebb darabokban	"	2-000

A táblázat magában foglalja az évenként előreláthatólag szükségessé váló mennyiségeket, azonban a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének jogában áll a fent kitüntetett mennyiségeket a végleges átengedés alkalmával 50%-kal csökkenteni, avagy a szállítási év folyamán 50%-kal felemelni.

A fenti anyagok ajánlattételéhez szükséges ajánlati űrlapok, pályázati feltételek az alábbi felsorolt hivataloknál és az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők, míg az általános szállítási feltételek csakis kiegészítés mellett a magy. kir. államvasutak nyomtatványtárából (Budapest, Andrásy ut 73/75. szám) 25 krnyi áron szerezhetők meg.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati űrlapon teendők.

A szállítás az anyagok szállítására nézve fennálló 129291/96. számú általános, valamint az aradi üzletvezetőség részéről egyidejűleg kiadott pályázati feltételek alapján eszközölendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzletvezetőség anyag és leltár beszerzési osztályánál ingyen megszerezhetők, valamint a magyar kir. államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségénél naponként és hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az 50 krajcáros magy. kir. okmány bélyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külcimmal:

"Ajánlat kavics és terméskő szállítására 30747/99. számhoz" 1899. évi december hó 12-ike déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján be-
küldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5%-ka készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban 1899. évi december hó 11-ike déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál teendő le, esetleg oda posta útján küldendő be.

Aradon, 1899. november hóban.

Az üzletvezetőség.
(Utánnomás nem díjazatik.)

163.326. F. IV.-99.

Magy. kir. államvasutak.

A m. kir. államvasutak igazgatósága folyó évben is intézkedett, hogy az új termésű morzsolt tengeri, akár zsákokban, akár ömlesztett (à la rinfuda) állapotban adják fel, f. évi október hó 25-től kezdve, mint az előző években, visszavonásig, azonban legkésőbb jövő évi február hó végéig, minden egyéb kocsirakományt képező áru és gabonaszállítvány előtt első sorban rakassék a kocsikba és szállíttassék el.

Budapest, 1899. október 21.

Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjazatik.)

140953/99. szám.

M. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1900. évben szükséges mintegy 8000 métermázsos sósav, 2700 " horganyhulladék, vagy 8800 " töményhorganyhalvag, illetőleg 4400 " szilárdhorganyhalvag szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ilyenkor 1 koronás magyar okmány-bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1899. évi december hó 20-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók, vagy postán oda küldendők. Ugyanezen időpontra átadandók ugyanott a kötelező minőségű minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlt anyag értékének 5% a legkésőbb 1899. évi december hó 19-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállítási és az illető anyagokra vonatkozó különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb pályázati feltételek, melyek a részletes módokat tartalmazták, az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályában, valamint az üzletvezetőségknél és a hazai kereskedelmi és iparkamarák nál megtekinthetők.

Ezen részletes módokat leírása az ajánlatot tenni szándékozóknak a fentnevezett m. kir. államvasuti hivatal által ingyen adják ki, vagy kívánságra postán megküldetik.

Budapest, 1899. november hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

179912/99. F. IV. sz.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérművek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adni.

Miskolc állomáson f. é. december hó 14-én d. e. 9 órakor.

Kolozsvár p. u. állomáson f. é. december hó 22-én d. e. 9 órakor.

Budapest ny. p. u. állomáson f. é. december hó 28-án d. u. 3 órakor.

Budapest, 1899. december havában.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Hirdetések.

Perlasz község előljáróságától.

4795. km. szám. 1899.

1044-2.1

Hirdetmény.

Perlasz község előljárósága ezennel közhírré teszi, miszerint a község tulajdonát képező ugynevezett **Belo-blata határszati joga 3 évre, vagyis 1900. évi január hó 1-étől 1902. évi december hó 31-éig terjedő időre, folyó évi december hó 14-én d. e. 9 órakor a község házában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adják.**

Kelt Perlaszon, 1899. évi november hó 28-án.

Vuchetich,
jegyző.

Fistya,
bíró.

11911. V. szám 1399.

1042-2.1

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye törökkanizsai járásba kebelezett Orszlamos községben üresedésbe jött s 300 frt fizetéssel javadalmazott **irnoki állás** betöltése céljából pályázatot hirdetvén, felhív mindazokat, a kik ezen állásra igényt tartanak, miszerint köllőleg felszerelt kérvényeiket **folyó évi december hó 15-ig** hozzám benyujtsák.

T.-Kanizsán, 1899. november hó 27-én.

Tallian,
főszolgabíró.

1041-1.1

406., 1048. b. v. sz. 1899.

1046-1.1

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a török-becsei tekintetes kir. járásbíró V. 482. és 983/2. polg. 1899. számú végzése által Láng Gusztáv budapesti és dr. Somló Armin aradi ügyvéd által képviselt Vojtek és Weisz aradi cégek, mint végrehajtók javára Saager Kornél gyógyszerész kumáni lakos ellen 146 frt 76 kr. és 307 frt 2 kr. tőke, ennek 1891/9. évi VII. és II. hó 2., 7 ik napjától számítandó 6.5% kamatai s eddig összesen 64 frt 37 kr. perköltség erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le és felülfoglalt és 904 frtra becsült gyógyszerészeti állvány és asztalok és egyéb felszerelvényekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 482/7. polg. 1899. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Kumánon alperes lakásán a község házában leendő eszközlésére 1899. évi december hó 12 ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóság ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Kelt Török-Becsén, 1899. évi november hó 18-ik napján.

Rankovits István,
kir. bírósági végrehajtó.

Pályázati hirdetmény.

A jegyzői teendők minden ágazatában jártas, jó írásu és józan életű, nőtlen fiatal ember, ki a szerb nyelvet is bírja, azonnali belépésre keresteik.

Feltételek: Teljes ellátáson kívül 15 frt havi fizetés. Felmondásra kölcsönösen 14 napi idő fentartatik.

Kelt Mokrinban, 1899. évi november hó 28-án.

Domba László,
jegyző.

1040-3.2

Halászlati bérlet.

A köznisdorfi kincstári birtokon levő „Otyes” nevű barában, valamint az ezen birtokon levő egyéb vizekben gyakorolható

halászlati jog

ez évi december hó 15-től 1900. évi szeptember hó 30-ig bérbe fog adni.

Felhív mindazok, kik ezen halászlati jog kibérlésére pályáznak, hogy ez irányu ajánlataikat megfelelő bánatpénz kíséretében a torontálmegyei gazd. egyesület titkári hivatalánál ez évi december hó 10-ig nyujtsák be.

A torontálmegyei gazd. egyesület
titkári hivatala.

1032-3.3

Zöldseget,

burgonyát,

hagymát

megvételre keresünk.

Csontokat eladunk.

Rezső-laktanya

legénység-élelmezési kezelőség
Nagybecskereken.